

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Carl Hertzberg

*Vitt
S.*

(P)

Hertzberg, R.

ELSINGFORS-MONACO.

G. Sundmans Litogr. Atelier.

Champfelle.

sept 29

Hertzberg, R.

Helsingfors — Monaco

Skildring ur vårt hufvudstadslif

af

Sphinx.

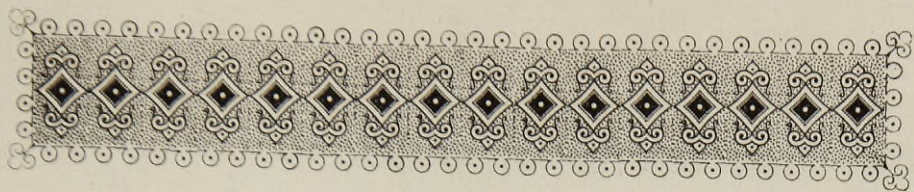

Helsingfors 1887.
G. W. Edlund,
Förläggare.

Helsingfors,
Finska Litteratur-Sällskapets tryckeri,
1887.

Det var herrbjudning hos häradshöfding Storm. „En liten enkel sexa med ett parti whist“, hette det i de biljetter, som buros omkring af ett par stadsbud.

Klockan half åtta började man samlas i den lilla, hemtrefliga, rikt upplysta våningen. Den ena efter den andra anlände. Man helsade på värden och värdinnan och slog sig ned. Andra åter stälde sig här och der i små grupper.

Det låg i början något tvunget öfver det hela. Herrarna hade just ingenting att samtala om — ett par ord att det snöade dugtigt ute — om den dyrbara uppsättningen af Tiggarestudenten — några hviskningar om spelförluster och revanche. De, som af den artiga värdinnan anvisats att taga plats vid divanbordet, bläddrade i ett

par album med familieporträtt, här och der kryddade med fotografier af aktriser i trikot eller décolleté samt celebriteter från akrobattrupperna i Brunsparken. Men äfven detta nöje såg ej ut att vara roligt.

Värdinnan tog vänligt och förekommande emot gästerna, till dess en lång herreman med otrefliga, bleka och simpla drag visade sig i dörren. Hon besvarade helt kort hans om allt annat än fina vanor vitnande bugning, och när han med simpel förtrolighet skakade hand med hennes man, gick det en lätt rysning öfver henne.

Hon vinkade efter en stund sin man afsides.

— Att du har bjudit den der otäcka fabrikör Frisk, sade hon sakta.

— Jag var tvungen att göra det. Han har så ofta bjudit mig. För resten är han rätt hygglig, svarade härads höfdingen hviskande.

— Han förefaller att vara så rå och simpel.

— Ja han har arbetat sig upp från ingenting.

— Med spel, det vet du väl.

— Åh, det är bara förtal.

— Man säger ju att han köpt sitt nya stenhus för pengar, som han vunnit på hasardspel — att det är han, som är orsaken till att major Ström

fick lof att göra konkurs. — Till och med påstås att han förfalskat räkningar.

— Folk pratar så mycket dumheter.

— Men var nu ändå försiktig och låt inte förleda dig till några vidlyftigheter. Låt bli att spela.

— Var lugn, vi ska' ju bara spela litet whist.

Det var föröfrigt en vald samling herrar, som häradshöfding Storm hade hos sig — löjtnant Grendal, genom sin fru beslägtad med stadens förnämsta familjer, den rike bruksdisponenten Arnold, en känd vivör och slösare, vicehäradshöfding Möller, en ytterst elegant ung man, gerna sedd i societeten och med en lofvande framtid, general Brand, en släkting till häradshöfdingen, hofrättsaskultanten Engholm m. fl.

Häradshöfdingskan tog plats i soffan och vände sig till disponenten Arnold.

— Hvad tycker herr Arnold om Tavaststjernas roman? frågade hon.

— Jag har inte läst den, svarade han och vred en smula förlägen på sin med en dyrbar perla besatta ring.

— Inte? Den är ju så omtyckt. Men löjtnant Grendal har säkert läst den? Jag råkade

här om dagen löjtnantskan, och hon var alldeles förtjust i den.

— Jag har inte hunnit läsa boken ännu. Det har inte blifvit af — — jag har varit så upptagen — — tjensten —

— Ja, hvem har tid att läsa böcker, inföll generalen med ett skorrande skratt. Allt sedan Krimkriget har jag inte öppnat en bok. Ha, ha, ha!

— Och de der romanerna äro hvarandra så lika, inföll hofrättsaskultanten. När man läser en, känner man dem alla. Och så har riktningen i litteraturen nu blifvit så smutsig, att man helst håller den på afstånd. Jag för min del ökar numera mitt bibliotek endast med statskalendern. Det är en god och nyttig bok, som man dessutom inte behöfver lägga sig till oftare än hvartannat år. Och är då Tavaststjernas roman så bra som de säga?

— Jag har inte sjelf ännu kommit att läsa den, sade häradshöfdingskan. När min man går på sin tjänst i morgon, skall jag be honom vika in på boklådan och köpa boken. Jag har så ofta tänkt göra det, men jag har sedan alltid glömt bort det igen.

Häradshöfdingskan Storm tummade om sin

fin spetsnäsduk och letade efter nytt samtalsämne. Men i detsamma kom värden och befriade henne från besväret att underhålla konversationen. Han utdelade några blad ur den kända boken med femtiotvå pagina. Och herrarne reste sig med en känsla af välbehag, färdiga att gå till aftonens arbete.

Efter teet drog sig frun tillbaka. Två spelbord voro ställda fram i salongen och ett inne i herrarnes rum. Man satte sig och började spelet. Sinnesstämningen blef genast liflig. De nya, glatta korten kändes så lena och angenäma mellan fingrarna och flögo så lätt öfver den gröna duken, tanken på den väntade spellyckan verkade uppiggande och understöddes deri af punschen och toddyt, hvilka flitigt anlidades.

Frun satt under tiden i sitt rum, läste då och då några sidor i en bok, gäspade och hade tråkigt. Cigarröken trängde dit in och gjorde luften tjock och obehaglig. Hon kände sig nervös af de spelandes högljudda, stundom grälände och onda röster efter hvarje spel, det evigt återkommande „spader“, „klöfver“, „ruter“, „hjerter“, „grandissimo“, „två spader“, „två klöfver“ o. s. v. plågade henne och när någon af de spelande slog till ett gällt skratt, kunde hon hoppa till i stolen.

Hon gick ut i köket för att se efter tillredelserna och komma undan sorlet för några ögonblick. Det lilla köket var fylldt med stekos, ånga och matlukt. Köksan slängde röd och otålig med stekpannor och kastruller, hvilkas innehåll ursinnigt fräste och puttrade, några skurna lökar på ett skärbräde spredo en genomträngande doft, som pressade tårar i ögonen. Det var omöjligt att härda ut der, och häradshöfdingskan retirerade åter till sitt rum, med en känsla som hade hon varit helt öfvergifven och husvill i sitt eget hem.

Ändtligen var supén färdig. Spelet afbröts och man drog sig till matsalen, der man, sedan aptiten retats med ett par snapsar, lät sig de utsökt fina rätterna väl smaka och sköljde ned dem med öl, porter, rödvin och madera. Sedan bars fram en väldig bricka med kaffe, kognak och likör, hvilken ställdes på divanbordet i salongen.

Nu drog sig frun åter tillbaka och spelet fortsattes. Man flyttade sig alla kring samma bord i häradshöfdingens rum, dit äfven kognaken och likören hemtades in. Dörren till salongen stängdes och de flesta togo af sig rockarna. Samtliga kortpackor lades tillsammans, så att de

bildade en väldig stapel. Denna kuperades med ett afvigvänt kort, den undre delen flyttades öfverst och spelet begynte. Ett kort lades upp till venster på bordet — det var spelarens kort; ett annat lades upp till höger, — det var motspelarens. Sedan radades korten på hvarandra mellan dessa båda, till dess ett kort, som motsvarade något af dessa bägge, kom upp och betecknade den lycklige vinnaren.

Först gick spelet på små summor. Man lade ut en femmarkssedel, förlorade, vann, förlorade åter. Sedan syntes småningom tio- och tjugumarkssedlar, men de voro ännu temligen sällsynta. Man ville se, hur spellyckan skulle visa tendens att ställa sig, innan man riktigt lät det gå löst.

Snart började emellertid insatserna stiga med svindlande fart. Det var nu ej mer fråga om mindre än femtio och hundra marks insatser; och allt som vinsterna hopades, fördubblades summorna och ofta sattes tusental ut på ett kort.

Spelet gick nu på skuld. Sedlarna hade försvunnit i de lyckliga vinnarens fickor, och nya vinster och förluster antecknades med krita på bordet eller med blyerts på papper. De spelandes kinder glödde, de af spritdryckerna, af den

med tobaksrök fyllda luften och af nattvakets glåmiga ögonen hade en feberaktig, ansträngd glans och händerna darrade nervöst. En resignerad vitz, en halft undertryckt svordom eller ett hest skratt ackompanjerade förlusterna. Föröfrigt afbröts tystnaden blott af de ständigt upprepade frågorna och svaren: „hvem håller“ — „jag“, interfolierade af kortens enformiga klatschande.

Klockan fyra på morgonen tog oljan i lamporna slut och ljusen brunno i pipen.

Frun hade för länge sedan lagt sig, men hade ej kunnat få sömn. Den dämpade tystnaden, de liksom från fjärran då och då framträngande rösterna verkade ännu mer störande på hennes trötta nerver, än det högljudda skrålet tidigare på aftonen. Hon försökte läsa, men då började ögonen svida så, att hon nödgades sluta och lägga bort boken.

Hon låg och tänkte hit och dit. Bara hennes man inte förlorade sina pengar. De hade minnans inte så alltför stora inkomster. Huru dyr hade inte denna supé redan varit. Hvad hade hon inte fått ge ut för maten, och ändå voro vinnerna, kognaken och likörerna tagna på kredit. Det gick visst till nära tvåhundra mark. Men

hennes man måste lefva med. Han kunde ju inte draga sig undan. Hvad skulle menniskorna då säga. Han med sina vidsträckta bekantskaper som ungtkarl hade ju ej gift sig för att lefva som en mullvad mellan fyra väggar. Och så var han ju hela dagen så upptagen af arbete på sitt ämbetsverk, att han väl behöfde litet hvila och nöje på qvällen. Det var i alla fall bättre, att han bjöd sina kamrater hem, än att han satt ute på värdshusen långt in på nätterna.

Men hvad de sutto der länge och spelade. De kunde just gå redan. Det var nu nära åtta timmar de hållit på. Hon kände sig så trött, hufvudet värkte och hon visste ej, hvad hon skulle taga sig till. I brist på bättre tog hon en handspiegel, som låg på nattduksbordet, och såg sig deri, under det hon med andra handen ordnade sig en smula i håret. Sedan lade hon bort spegeln och betraktade sina armar, de hvita, vackra armarna. Hon sträckte ut dem framför sig, böjde dem, höll dem jemns med hvarandra. När hon tröttnat på detta, började hon leka med sina ringar och försökte huru de skulle taga sig ut på det ena eller det andra fingret. Slutligen försökte hon åter att sofva, vände sig på sidan, svepte

det röda, blommiga sidentäcket omkring sig, gäspade och slöt ögonen.

Hon höll just på att somna, då hon for häftigt upp, väckt af sällskapet, som beredde sig att gå. Stolar skötos undan, gästerna stimmade i tamburen och stampade gummigaloscherna på fötterna. Ett sorl af hesa röster hördes ännu en stund, derpå blef det tyst. Hon hörde hur tamburdörren stängdes. Trapporna dånade af tunga steg och under fönstren ljödo rop på isvoschik.

Ändtligen!

Häradshöfdingen kom med långsamma, smygande steg öfver salongsgolfvet. Han öppnade varsamt dörren, men då han såg, att frun ännu var vaken, stängde han den temligen bullersamt efter sig.

— Det var nu väl, att de ändtligen gingo, sade hon med en suck.

— Jag kunde ju inte köra bort dem, svarade häradshöfdingen vresigt och började kläda af sig.

— Du förlorade väl inte mycket.

— Inte vann jag åtminstone, det vore synd att säga.

— Spelade ni högt?

— Hvad bryr du dig om det! Jag är trött och vill sofva nu. Godnatt!

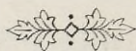
Han lade sig i sin säng och var snart insomnad. En stark lukt af cigarrök och spritångor spred sig från honom. Hon drog sig så långt bort mot sängkanten som möjligt, men likväl kände hon den heta andedrägten på sin hals.

Hon satte sig upp i sängen. Säkert hade han åter förlorat stora summor, ty då plägade han alltid lägga sig genast. Så han var blek, stackarn, och såg förstörd ut. Ögonen voro insjunkna, det svettiga håret klibbade vid pannan, munnen var hårdt sammanpressad. Ena handen hvilade slapp på täcket, liksom hade den tillhört ett lik. Uff, det var obehagligt. Andedrägten pressades med ett svagt snarkande, stundom pipande ljud genom hans tunna näsborrar, hvilka voro blåaktiga och skälfde vid hvarje andning. Hon vände bort hufvudet för att slippa att se detta. Då föllo hennes ögon på hans kläder, hvilka lågo kastade huller om buller öfver ett par stolar. Hvad dessa plagg voro oaptitliga, då de lågo så der i oordning.

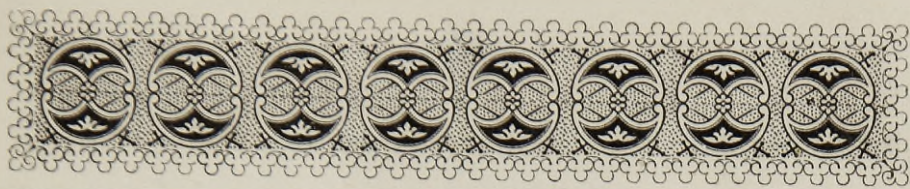
Hon skrufvade ned lampan och såg med en känsla af välbehag huru rummet började fyllas

med mörker, till dess slutligen den svarta natten svepte allt i sin ogenomträngliga slöja. Sedan kröp hon ned i sängen, drog täcket högt upp öfver nacken och öronen och försökte somna.

Klockan elfva följande förmiddag satt löjtnant Grendal i esplanadkapellet; man hade kommit öfverens att träffas der för att göra upp affärerna från gårdagen. Han såg slapp och utvakad ut, men en sup med tilltugg och en half porter ställde snart lifsandarna till rätta. Gång efter annan såg han på klockan, steg upp, gick till fönstret och satte sig åter.

Han hade väntat ungefär en qvart timme, då Arnold kom in.

— Usch då, sade han, och gnuggade de feta, svampaktiga händerna, i det han granskande böjde sig fram öfver det till venster stående smörgåsbordet, det är dugtigt kallt ute. Jag tror man måste taga sig en snaps.

— En half scherry! bestälde han sedan.

I det samma infunno sig äfven häradshöfdin-

garna Storm och Möller samt fabrikören Frisk och de öfriga. Sällskapet slog sig ned kring ett bord längst inne i ena sidorummet. Papperslappar togos fram ur fickorna, man jemförde sina anteckningar, subtraherade och kalkylerade, samt jemnade ut inbördes sina vinster och förluster, så att allt blef fullt på det klara. Sedan skedde liqviden.

Häradshöfding Möller tog Arnold afsides.

— Jag har inte kunnat få pengar, sade han, du måste låta mig bli skyldig.

— Ne-ej, det gör jag inte. Du får lof att betala.

— Men det är mig rakt omöjligt, sade Möller och bleknade.

— Det är din sak. Jag vill ha mina pengar. Om du inte betalar får du stå för följderna.

— Hur vill du jag skall göra? Jag har sedan klockan nio i morgse sprungit omkring utan att få i hop mer än femhundra mark.

— Ge hit dem — du får ställa resten på vaxel.

— Det gör jag gerna, och tack skall du ha. Det är vänligt gjordt. Det skall jag inte glömma. Arnold ringde.

— Bläck och penna.

Kyparen hemtade det begärda. Arnold tog fram en gul läderplånbok af väldiga dimensioner. Den var väl späckad med sedlar af hög valör, och Möllers fem hundramarkssedlar fingo nu sälla sig till dem. Ur en annan ficka i plånboken sökte Arnold sedan fram en vaxblankett och fylde i den. Summan lydde på tretusen mark. Derpå lemnade han pappret och pennan åt Möller, att denne skulle teckna acceptet.

— Du har ställt ut den blott på en vecka! sade Möller häpen. På så kort tid kan jag inte skaffa några pengar.

Jag ger aldrig längre kredit för spelskulder. Vill du inte acceptera så låt bli.

Möller bet ihop läpparna och skref.

Under tiden hade de öfriga äfven gjort upp. Storm betalade ut tvåtusen femhundra mark i kontanter och tecknade sitt accept, för en lika stor summa. Somliga hade förlorat mer, andra mindre.

När liqviden var uppgjord öfverenskoms, att man skulle träffas på aftonen i en af stadens finare restaurationer och spela ett revancheparti. Alla lofvade infinna sig.

Löjtnant Grendal och fabrikör Frisk bröto först upp. Kyparen hjälpte öfverrockarne på dem och öppnade dörren med en djup bugning. De följdes åt, ty de hade samma väg ända till Edlundska hörnet. Der vek löjtnant Grendal med ett „vi råkas således i afton“, af till Föreningsbanken för att sätta in på löpande räkning niotusen mark, gårdagens vinst. Fabrikör Frisk gick vidare gatan uppför och försvann i Nordiska Aktiebanken.

Möller satt en stund kvar med de andra. Det var första gången han varit med om något sådant och han hade fått betala dyra lärpengar. Han svettades, kände sig nervös och hade tungt att andas. Samtalet hade tagit en frivol, rå ton, som plågade honom, och han steg därför upp och gick.

Det kändes helt skönt att komma ut från den qvafva, af tobak, öl och mat stinkande luften derinne. Han stod ett par ögonblick på trappan och drog några djupa andedrag under det han knäpte till sin öfverrock. På Esplanadgatan vimlade det af promenerande, och den ena släden efter den andra ilade fram under munter bjellerklang. Solen sken, snön var bländande,

och alla människor sågo så glada och sorglösa ut.

Men det låg en tryckande tyngd öfver hans bröst, och tinningarna värkte. Han kände sig som en främling bland alla dessa människor. För att undvika dem smög han sig bort bakvägen mellan träden och gick nedåt hamnen.

Ett kanonskott ljud. Det var tolfskottet och klockan tolf skulle han möta sin fästmö, Olga Berggren, som då kom från sin lektion i det nya läroverket, der hon var lärarinna. De skulle gifta sig om hösten. Deras inkomster voro väl ej stora, men med sparsamhet och gemensamt arbete skulle det nog gå förträffligt, hade de tänkt.

Hon skulle komma längs Esplanadgatan, men Möller fortsatte sin väg nedåt hamnen. Han ville ej på något vilkor i verlden möta henne nu. Följande kajens yttersta bredd gick han nedåt torget och smög sig derifrån upp till sitt ämbetsverk.

Med en ritportfölj i handen kom Olga Berggren från sin skola. Hon skyndade med hurtiga steg den långa Henriksgatan framåt för att ej låta sin fästman vänta, eller alldeles försumma

mötet. Hon visste, att han hade blott några minuter på sig. Den härliga vinterluften gjorde roarna på hennes ungdomliga kinder ännu friskare än vanligt, och hon rätade med välbehag på sin smidiga, af den lutande ställningen vid ritundervisningen något tröttade kropp, kring hvilken den korta skinnkappan smög sig i eleganta linier. När hon kom till Esplanadgatan, var hon tvungen att sakta sin gång, ty trottoaren vimlade af promenerande, så att hon hade svårt att komma fram och måste långsamt följa strömmen åt. Som hon hade en hel mängd bekanta, fick hon oupphörligt helsa till höger och venster. Många gånger märkte hon ej ens att man helsade på henne, ifrig som hon var att spana efter Möller bland herrarne på båda sidor om gatan.

Hon kom till Edlunds hörn utan att hafva sett till honom. Hvar kunde han dröja? Kanske hade han gått förbi henne på andra sidan gatan, utan att de märkt hvarandra i trängseln. Hon vände om och gick ett slag upp till hörnet af Mikaelsgatan och sedan åter tillbaka. Men förgäfvets. Han måtte visst fått förhinder, tänkte hon.

Detta var högeligen ledsamt. Nu kunde de

ej mer promenera tillsammans den dagen, ty klockan ett skulle hon åter på lektioner, hvilka räckte till tre, och på eftermiddagen var hon upptagen från fyra till sju. Men helt säkert skulle han i stället komma på qvällen. Hon var visst bortbjuden till en väninna, men hon skulle ge återbud och stanna hemma för att vänta på honom.

När hon gick förbi Popoffs butik i Grönqvistska huset, vek hon in och köpte hem några af de apelsiner, som till hälften invecklade i silkespapper lyste så förföriskt i fönstret. Det var de första som kommit. Hon tyckte att de förde med sig en försmak af vårsol och glädje, der hon bar det lilla paketet i sin i ljusbrun handske klädda hand.

Men han kom ej heller på qvällen. Måne han var sjuk? Eller kanske hade han så mycket arbete, att han ej fick ledigt. Helt visst var det så. Det gälde ju för honom att vara flitig och ihärdig, för att man skulle få god tanke om hans arbetsduglighet. Hon erinrade sig, att han sagt sig hafva ett viktigt mål om händer, hvilket tog mycket tid och arbete. Det var nog detta, som hindrade honom.

Hon satt länge uppe och arbetade. En bok-

handlare hade gett henne i uppdrag att teckna bilder till en folkbok, och de borde vara färdiga i veckan. Ända tills klockan var öfver ett höll hon på, men då kände hon sig trött och sömnig. Innan hon lade sig, satt hon likväl en lång stund i gungstolen och vaggade fram och åter, under det att tankarna voro långt borta i framtiden. Hon manade fram för sin inre blick det nya hemmet med dess trefnad, detta hem, som de båda skulle upprätthålla med sitt arbete och för hvilket de redan nu sträf-vade. Från sitt femtonde år hade hon, efter föräldrarnas död, bott hos främmande människor. Derfor längtade hon så mycket efter ett hem; och det, som nu väntade henne, skulle blifva hennes eget i dubbel betydelse, ty hon hade sjelf genom sin flit och sin omtanke bidragit att skapa det.

Ljusa rum åt solsidan, mjuka, bekväma möbel, varma mattor, blommande växter, ett godt pianino, en liten samling goda böcker, en eller ett par taflor, eller i nödfall några fotografier på väggarna — så skulle det se ut i deras hem. Hon skulle vara i sin skola, under tiden han var på ämbetsverket, och sedan skulle det vara så

treffligt att åter råkas och sitta förtroligt tillsammans i hemmet.

Så satt hon och drömde, till dess tröttheten slutligen tog öfverhand och hon gick till hvila, för att kunna stiga tidigt upp. När hon släckte lampan, såg hon att det var ljus i öfra våningen af en på andra sidan gatan belägen restaurationslokal.

Underliga människor, som kunna sitta ute på värdshus så der länge, tänkte hon.

Det var sällskapet från föregående dag, som satt der och spelade kort. — — — —

De hade samlats klockan åtta på restaurationen och drucko punsch vid olika bord, för att ej väcka uppmärksamhet, hvilket de skulle gjort, om de suttit alla tillsammans.

Efter en stund gick fabrikören Frisk fram till disken och frågade hviskande kyparen Josef, om det fans något ledigt rum.

Jo, det fans det. Ett af smårummen uppe var ledigt, det innersta rummet. Rummen framför voro upptagna, men man kunde gå baktrappan.

Frisk gick tillbaka till sällskapet. Det är i

ordning — lilla rummet — baktrappan — hvi-skades det från man till man.

Ett par af sällskapet stego upp och försvunno. Efter en stund togo sedan några andra, som sutto vid ett annat bord, sina mössor och gingo ut, och sålunda aflägsnade sig inom några minuter hela sällskapet, utan att någon af de talrika kunderna hade anledning att lägga särskildt märke dertill.

För att komma bakvägen upp till det i fråga varande rummet, måste man gå genom tamburen, sedan genom en mörk korridor och så uppför en trång och rankig trappa, hvilken ledde från köket till öfra våningens serveringsrum.

De togo på sig galoscher, öfverrockar och mössor, liksom för att gå bort, men stucko sig en och en i korridoren genom den trånga tapetdörren, som portiern, med ett egendomligt klipskt leende på sitt eljest föga intelligenta ansigte, öppnade och åter hastigt stängde. Samma leende, blott något bredare, drog sig kring kökspigornas läppar, då de, der de stodo med bara armar vid ett stort träbord och diskade tallrikar, sågo herrarnes fina pelsfällar försvinna uppför den smala och branta trappan.

När alla åter voro samlade, gick fabrikör

Frisk till dörren, som ledde till de angränsande rummen, vred om nyckeln och stoppade till yttermera säkerhet papper i nyckelhålet.

— Se så, nu kunna vi börja, sade han och satte sig midt i soffan, så att den gungade under tyngden.

Äfven de öfriga togo plats.

Nu kom kyparen in med en hel stapel af kortlekar.

— „Der gute Josef“ vet nog, hvad det gäller, sade Arnold, och ett skallande skratt belönade Josefs förtänksamhet och talarens vitz.

Spelet begynte och champagne beställdes in. Hvarje gång någon vann fem gånger å rad, fick han lägga en femmarkssedel under ljusstaken till den gemensamma kassan för champagne och drickspengar.

Klockan tre på morgonen steg Möller upp för att gå, blek som ett lik. Han hade åter förlorat, visserligen ej mycket, men dock kännbart nog för honom. Han hade druckit omåttligt champagne, det svindlade för hans ögon, han var nära att svimma. Den långvariga spänningen under spelet, hade öfveransträngt hans nerver.

Han skakades af en inre frossa och förmådde knapt stå på benen.

I salen utanför, som svagt upplystes af en nedskrufvad gaslåga, satt Josef i ett soffhörn och sof. Han vaknade genast, då Möller gick genom rummet, och följde honom ned för att öppna yttre dörren och släppa honom ut.

Det var en mild, stjernklar natt. Gatorna voro tysta och tomma. Staden sof i sin sötaste sömn. Endast i det midt emot belägna apoteket lyste eld, och genom de ohöljda fönstren såg han en halfklädd apotekslärling syssla vid disken, framför hvilken en qvinna ur arbetsklassen stod och väntade. Det var ett sjukbud, som stört hans morgonslummer.

Tanken på apotek och medicin framkallade qvälningar hos Möller. Han vacklade och stödde sig mot väggen, på hvars kalla kalkrappning han tryckte sin panna. Det kylde och kändes godt i hans bultande och dåsiga hufvud. Han kom till våldsam uppkastning. Det var champagnen, som lemnade honom. Han hade redan gjort det derinne i en till toalett för tillfället inrättad skrubben — han mindes det otydligt — han och löjtnant Grendal — på en och samma gång — trångt och

otäckt — br! — och så hade han druckit igen, druckit dugtigt — br!

Vid det buller, som den tunga dörrens öppnande förorsakade, hade de i närheten stationerade isvoschikarna alla kört fram, i förhoppning på en kund. När Möller något hemtat sig, steg han upp i den närmaste släden, hvilket dock ej gick för sig utan svårighet.

— Hvart skall jag köra? frågade kusken.

Möller visade åt Trekanten.

Kusken gaf hästen ett par rapp och körde i den anvisade riktningen. När Möller efter en stund lyfte på hufvudet och öppnade de halfslutna ögonen, såg han att han befann sig på en halfmörk bakgata.

— Hvart fan kör du! röt han. Trekanten!

Kusken vände, och efter en stund steg Möller af vid sin port. Han var retlig och grälade om betalningen. Sedan trefvade han sig fram öfver den mörka gården och lyckades med mycket besvär finna rätt på nyckelhålet till tamburdörren.

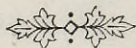
De öfriga sutto kvar på restaurationen till klockan öfver fem. Då bröt man upp, och Josef, som med ett ljus i handen lyste ut, fick en hun-

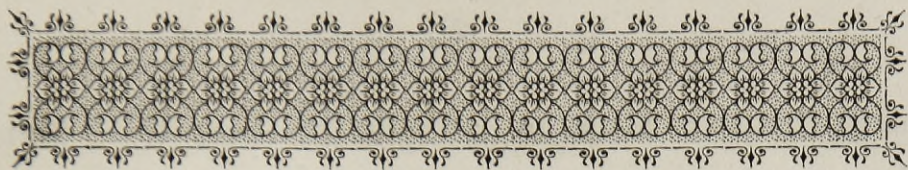
dramarkssedel i drickspengar, hvilken i tid lagts undan från förrådet „under staken“.

Några af sällskapet foro hem; de andra sade blott åt kuskarne: „kör på“. De måste nödvändigt få sig ett glas porter.

Och kusken körde utan att vänta på närmare uppgift om målet.

Det fortsattes på samma sätt flere qvällar å rad. Möller var ständigt med, i hopp att återvinna hvad han förlorat. Detta hopp slog dock fel och han ökade blott sina förluster.

Dagen, då han skulle betala sin vaxel, stundade. Han gick till häradshöfding Storm för att begära dennes hjälp.

— Hvad kan jag göra till det? sade Storm. Jag har inga pengar att låna dig.

— Skulle du inte ändå kunna skaffa? Du har så många bekanta inom affärsverlden.

— Jag har sjelf förlorat så mycket, att jag varit tvungen att anlita alla de utvägar, som stått mig öppna. Sjelf behöfver jag i dagarne ett par tusen.

— Hvad står då att göra?

— Jo, jag har ett förslag. Jag vet en person,

som brukar låna ut pengar på kort tid. Men han tar hög ränta.

— Sak samma, bara jag kan klarera affären i morgon. Eljest är jag förlorad.

— Vi skola skriva oss på en vaxel; med våra båda namn få vi nog pengar af honom.

— Låt oss gå genast, sade Möller och steg upp.

— Jag har inte tid nu. Dessutom går det inte an, att vi gå dit så länge det är ljus. Men möt mig i Lindbergs cigarrbutik klockan fem i eftermiddag.

Möller kände en tyngd falla från sitt bröst. Han skulle sålunda följande dag kunna lösa in sin vaxel och stå som hederlig karl för vännernas ögon. Likväl kände han sig ej fullkomligt fri från all oro, innan han hade pengarne i fickan. Redan några minuter före fem infann han sig i cigarrbutiken.

— Har häradshöfding Storm varit här? frågade han fröken.

— Nej, inte i dag.

— Var god och ge mig en cigarr.

— Hvilken sort?

— Det är detsamma. Någon god.

— Tag den här. Den kostar trettifem penni.
Han tände cigarren och satte sig att röka.

Några unga medicinare, dem han kände, kommo bullersamt in. De voro alla „du“ med fröken och skrattade och vitzade i kapp. Han undrade, huru de kunde vara så muntra. Slutligen härdade han ej ut med pratet och flinet. Han kunde ju lika gerna vänta på trottoaren.

I detsamma kom också Storm. De satte sig upp i en isvoschikssläde och Storm bad köra till Rödbergsgatan. Der stego de af vid en oansenlig gård och läto kusken vänta. På andra sidan gårdsplanen, som var bergig och ojemn, aftecknade sig i mörkret en liten, låg byggnad. Dit styrde de sina steg. Då de voro vid byggnadens knut, öppnades en dörr och ett klart ljussken föll på snön. Storm tog Möller i armen och drog honom med sig i skuggan bak knuten. De sågo då en herreman i pels med snabba steg gå öfver gården.

— Det der var en kund. Kände du honom?

— Det var ju protokollssekreteraren Rödfelt?

— Ja. Jag har ett par gånger förr sett honom här, sade Storm.

De gingo nu fram och ringde på. En äldre

tjenarinna kom med ett ljus i hand och bad herrarne stiga in köksvägen, emedan der var främmande i salen. De gjorde så och kommo in i ett litet, bakom köket beläget rum. Det var enkelt, men med en viss bekvämlighet möbleradt. Golfvet var täckt med listmattor, möblerna voro stoppade, på den mörkbetsade byrån stod en statyett i gips efter Thorvaldsens Kristus och på väggen midt emot hängde i förgyld ram en fotografi af en känd predikant. En ljuskrona af brons i taket såg tämligen bortkommen ut och påminte om outlöst pantgods.

De hade ej väntat många minuter, innan tjenstevinnan öppnade dörren till det inre rummet och bad dem stiga in.

Detta rum var ännu mera ombonadt.

Förutom listmattor öfver hela golfvet, funnos här oäkta brysselmattor både under soffan med dess bord och under skrifbordet, samt en tjock, röd filtmatta under den länstol, i hvilken värden satt. På det med en hamptygs bordduk täckta bordet vid soffan låg en bibel, en postilla och en psalmbok, radade på hvarandra. I kakelugnen brann en flammande brasa.

Vid deras inträde reste sig värden. Han

stödde sig på en käpp och hade svårt att gå. Det var en liten, nästan puckelryggig man, klädd i mörkgråa kläder, med grått stripigt skägg kring det starkt bygda, magra ansigtet och genomträngande skarpa, kloka och lifliga ögon.

Storm presenterade sin kamrat, man skakade hand, tog plats och framförde sitt ärende

— Jo, nog skola herrarne få. Men på längre tid än en månad kan jag inte ge. Då har jag lofvat bort samma summa och måste därför hafva pengarna på dagen. Komma herrarne i håg det, på dagen! Jag vill inte svika mitt ord; hellre ger jag mitt lif. Min aflidne far tog på dödsbädden det löfte af mig, att jag aldrig skulle bryta mitt ord, och det har jag hittills inte gjort.

— Lita på oss, sade Storm; och räntan?

— Den vanliga. Fem.

— Ja, fem, bekräftade Storm.

— Fem? frågade Möller.

— Fem procent i månaden, det är det vanliga, härads höfding Storm vet nog det, förklarade värden.

— Men det gör ju sextio procent! utropade Möller.

— Visserligen. Men man förlorar på så

många håll. Det blir inte mycket att lefva på. Också ockrarn måste lefva, sade värden och såg skarpt på dem med sina lifliga ögon.

— Det är likväl hårdt — menade Möller.

— Herrarne skola inte tro, att jag är någon blodsugare. Jag har hjälpt mången. Det är mer än en fattig handtverkare, som fått pengar af mig, först mot hög ränta, sedan mot lägre och slutligen utan någon ränta alls, när jag sett att han varit ordentlig och att jag kunnat lita på honom. Men det bär sig inte, om jag inte tar igen på annat håll. Ockrarn måste också lefva, ser herrarne.

Affären gjordes upp, och vexeln skrefs. Den lille mannen linkade, stödd på käppen, till sin byrå, läste upp den och tog den åstundade summan ur en äfvenledes läst låda, samt lade vexeln dit i stället, sedan han för säkerhets skull ytterligare en gång granskat den. Der såg ut att finnas åtskilliga dylika papper förut.

När detta var undangjordt, kom tjensteqvinnan in och hviskade ett par ord i hans öra. Han bad om ursäkt, linkade ut i salen och kom efter en stund tillbaka med en hundramarks sedel, hvilken han lade i bordslådan.

— Studenterna äro ändå långt mera ordentliga, än man vanligen vill tro, sade han.

— De båda herrarne aflägsnade sig nu, lysta genom köksfarstun af tjensteqvinnan, som stängde dörren efter dem.

När Möller åter var hemma hos sig, kände han ett outsägligt förakt för sig sjelf öfver att hafva inlåtit sig i dylika affärer. Han förbannade sin svaghet och lofvade att aldrig mer taga ett kort i sin hand. Det var ej blott penningeförlusten, som grämde honom, utan än mer, att han genom allt detta kommit att visa sig försumlig i sin tjenst, han, som förut varit ansedd såsom ytterst punktlig och samvetsgrann. Huru skulle det sluta, om han ej upphörde i tid. Nej, aldrig skulle han spela mer, aldrig!

Det som dock låg honom tyngst på sinnet var, att han nödgats hyckla och ljuga för sin fästmö. Hennes klara, öppna blick gjorde honom förvirrad, då hon frågade hvad som felades honom, hvarför han var så nervös och orolig, och hvarför de på de sista dagarna så sällan kunnat träffas. Han riktigt blygdes att tillgripa den nödlögn, att han haft så mycket arbete; han visste alltför väl, hvad hon skulle tänka om det slags arbete, som

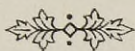
nu så helt och hållet upptagit hans tid. Det bildade sig liksom ett svalg mellan honom och hans fästmö, ett svalg, hvarom hon ej hade den minsta aning, men som föreföll honom mörkt och gapande.

Han hade klart för sig, att det var hans skyldighet att öppet tala om allt för henne, och han ville också göra det. Men ej nu genast, så länge han ännu gick och bar på den vämjeliga bördan. Han ville ej vältra detta bekymmer på henne, utan bära det ensam. Sedan, när allt var på klar fot och hvarje penni betalad genom arbete och försakelser, skulle hon få veta af det. Då skulle han öppet bekänna för henne, huru han felat, men också tala om huru han ångrat, lidit och godtgjort. Och hon skulle då förlåta honom för hans kärleks skull.

Han tog hennes fotografi, som stod på skrifbordet, och betraktade med varm, tårad blick de rena och intelligentas dragen, hufvudets kraftiga, vackra hållning och den öppna, höga pannan. Oaktadt sina nyss fattade beslut, erfor han en känsla af att han ej var värdig att möta den klara blicken i dessa ögon, som sågo på honom från kortet, att han numera ej ens hade rättighet att så hålla detta kort i sin hand.

Han ställde porträttet tillbaka på dess plats, steg upp och gick häftigt af och an öfver golvet. Slutligen satte han sig åter vid skrifbordet, böjde hufvudet ned mot bordskifvan och snyftade högt.

Häradshöfdingskan Storm profvade sin nya klädning framför trymån i salongen. Den var ytterst elegant. Men så var den också gjord hos fröken Lönngren, från hvars atelier de briljanta toaletterna till teatern utgå.

Häradshöfdingskan hade stor supé i dag. Våningen strålade af ljus och blommor, färdig att emottaga gästerna. Häradshöfdingen var uppsträckt i frack och hade diamantknappar i skjortbröstat. Gång på gång gick han till spegeln, ordnade hår och skägg, rätade på axlarna och såg efter, om allt satt klanderfritt. Ur en kristallflaska slog han några droppar „Peau d'Espagne“ på frackuppslagen.

Nu började gästerna komma. De trängdes i tamburen, der jungfrun hade all möda att hjälpa öfverplaggen af de damer, hvilka ej sjelfva hade

betjent eller kammarjungfru med sig. Vid tamburspegeln blef det åter ett litet uppehåll. Man väntade på sin tur att med ett par granskande blickar i glaset se efter, om allt var tadelfritt i koaffyr och toalett, ställa i ordning ett nobelt småleende och sålunda göra sig färdig till en effektfull entré.

Det blef en i allo lyckad afton. Värdinnan sken af belåtenhet och öfverflödade af älskvärdhet. Man konverserade, talade om teater och musik, om litteratur och konst. Isynnerhet var den af Edelfelt nyss föranstaltade expositionen föremål för allmän beundran. Man hade ej nog loford. Den, som ej hittade på något att säga ur egen fatabur, höll sig till tidningarnas redogörelser. Men hur än uttrycken varierades, stämde dock alla öfverens deri, att det var något alldeles utmärkt.

— Den der unga damen, som berömmar Edelfelt så ifrigt, hade här om dagen litet otur, sade doktor N. sakta till sin granne.

— Hur så?

— Jo, hon skulle ledsaga ett par bekanta från landet för att se Edelfelts porträtt af fröken E. Hon förde dem till konstnärsgillet, i stället

för till konstföreningens lokal, och der råkade finnas ett porträtt af samma fruntimmer, utfördt af en elev. De funno ej ord nog att uttrycka sin beundran öfver det skrala konstverket, till dess de på sin fråga, hvilka Edelfelts öfriga taflor voro, upplystes om misstaget. De skyndade genast på dörren. Ja, tro mig, så står det till med de flestas konstkännedom.

— Måne man ändå kan säga det?

— Helt visst. Hör på nu, hvad den der välfödda assessorn säger åt damerna här vid lilla bordet. De tala om finska teaterns senaste nyhet „Arbetarens hustru“. Hör nu!... „Det borde förbjudas att uppföra sådana skådespel“, säger han... „förleda folket till missnöje“... „inte förvånad om arbetarne gjorde uppror, hä, hä, hä!“... „angriper religionen“... „hvad doktor Bergbom tänkte på, som tog upp stycket“... Och hvad svara damerna? Ja och jo, och så småle de och försöka se söta ut. Jag slår vad, att om vi börja hvilket samtal som helst i detta sällskap och dervid hålla på en bestämd åsigt i någon inte altför enkel fråga, så komma vi i en handvändning in i den lugna hamnen af „ja“ och „jo“. Vi skola göra ett försök.

Det blef emellertid ej af. Fru B. hade med vanlig beredvillighet gått till pianot och föredrog några sånger. Hennes röst var ännu vacker och beundrades isynnerhet af den stab uppvaktande unga herrar, som ständigt omgaf henne. Hon sjöng flere sånger af Grieg och Kjerulf, i hvilka hon visste att hon excellerade. När hon steg upp från pianot, gingo värdinnan och värden fram och tackade henne, och herrarne slösade med smicker.

Efter sången pratades och skrattades åter på alla håll. De yngre damerna hade dragit sig till ett sidorum och de unga herrarne hade följt dem åt. Det var derifrån skrattet ljöd, klingande och öfverdådigt.

I salongen hade fruarna upptagit soffan och länstolarna kring divanbordet. Här skrattade man ej; man bara log ibland, detta betydelsefulla, eleganta leende, med litet, helt litet gift inunder, och med ett mildt och undfallande „så säger man“ som afslutning på en oskyldig skandalhistoria.

Man berättade saker af rätt pikant natur. Det mesta uppseendet väckte dock ett litet äfventyr från senaste maskerad. Det var lilla häradshöfdingskan X., som visste tala om historien; hon berättade så gerna historier, lilla häradshöf-

dingskan. En äkta man, känd för sina galanta äfventyr, hade blifvit betagen i en mystisk svart domino, som först undflydde honom, men slutligen lät bjuda sig på supé. När supén var färdig och champagnen serverad, samtyckte hon äntligen att taga af sig masken. Den förtjuste äkta mannen såg framför sig — sin egen fru, som han trott vara hemma, emedan yngsta barnet varit oroligt, efter hvad hon sade, då hon nekade att följa med på maskeraden.

Berättelsen gjorde lycka. Den lilla härads-höfdingskans vattenblå ögon strålade af förnöjelse.

— Och har ni hört, tog statsrådinnan Z. till ordet, har ni hört hur det hände löjtnant N. i förra veckan, då han hade varit på supé med ett par balettdamer från ryska teatern.

Och så berättade statsrådinnan historien, men med helt låg röst.

— Han skall dessutom vara en riktigt oförbätterlig spelare, fortsatte lilla häradshöfdingskan X. Knappt någon enda natt är han hemma.

— Ja, det är förskräckligt, så det spelas här i staden, sade statsrådinnan. Man berättar att en person — ja, jag kan i förtroende säga hvad han heter (statsrådinnan böjde sig fram öfver bordet och

hviskade namnet) — en morgon satte in på banken fyratiotusen, hela fyratiotusen mark, som han vunnit på spel dagen förut. Och sedan for han till utlandet för att rekreera sig, som det heter.

Häradshöfding Storm, som stod i närheten och talade med några herrar, hörde detta. Han bleknade och blef orolig. De sista tiderna hade han åter förlorat betydligt och äfven bidragit till dessa fyratiotusen med en ganska stor summa. Han hade hoppats att, såsom så ofta förut, vinna den tillbaka en annan gång; men var det sant, att personen i fråga hade rest, så var det förbi med den utsigten. Hvad skulle han då taga sig till?

Nu var hela hans qväll förstörd. Dessa eleganta och leende gäster plågade honom. Deras skratt och prat skar i hans öron. Då någon höjde rösten öfver de andra, ryckte han till. Han pinades att se sin fru, klädd som en miljonärska, göra sig älskvärd för alla dessa människor. Det var en lek vid en afgrund, i hvares svindlande djup han redan kände sig glida ned.

Hans tortyr stegrades med hvar timme som gick, och han tyckte det var en evighet, innan gästerna började aflägsna sig. Enligt vanan sutto

dock herrarne ännu länge qvar vid kaffet och likörerna. De trufdes förträffligt, skämtade och skrattade och gjorde sig ingen brådska.

När så den siste hade gått, kastade han sig blek och uttröttad i en soffa.

— Det var en riktigt charmant afton. Tycker du inte det? sade frun och satte sig bredvid honom.

Hon sträckte behagligt ut sig i soffhörnet, med ena armen under hufvudet och den andra på soffkarmen.

— Jag kan just inte säga, svarade han kort.

— Inte? Var det något, som inte var bra? Ja, det är sant, laxen var kanske för litet kokt. Men många tycka om den sådan.

När häradshöfdingen ingenting sade, fortfor hon åter.

— Jag tycker allt var så fint och treffigt. Ingen borde kunna hafva någonting att anmärka. Och så voro alla så glada och animerade. Hur tyckte du jag tog mig ut? — Men du säger ingenting — är du sjuk?

Hon reste sig till hälften och lade sin hand på hans.

— Åsch, låt mig vara i fred, sade häradshöfdingen.

höfdingen med otålighet. Jag har annat att tänka på.

— Aj, aj, sade frun skrattande. Nu har du igen druckit för mycket, din skalk! Jo, jo, jag skulle tro att vinerna voro goda. Jag lät skicka hem af bästa sort; jag vet, att du tycker om sådant, som är riktigt fint.

— Du är tokig, jag är inte upplagd att skämta nu.

— Gud, så du är fnurrig. — Hvad går åt dig i dag?

— Det här lifvet blir för dyrt. Vi måste inskränka oss.

— Dyrt blir det visst, men vi få lof att lefva som alla andra.

— Om alla andra lefva öfver sina tillgångar, så är det inte ändå något skäl för oss att göra det.

— Men jag tycker att vi lefva så indraget som möjligt. Jag förstår inte, hur vi kunna ha det enklare. Det här är nu först den andra större bjudningen efter nyåret, och vi äro redan inne i mars.

— Vet du hvad sådana bjudningar kosta, isynnerhet om det skall vara en dyrbar ny toalett till dem alla, sade han häftigt. En enda sådan

bjudning slukar upp mer, än min lön stiger till i månaden. Hålla vi på så här, så dröjer det inte länge, innan vi äro ruinerade.

Häradshöfdingskan brast ut i gråt.

— Vi kunna inte lefva som inhysesshjon eller tiggare, snyftade hon. Andra, som ha mycket mindre inkomster än vi, lefva mycket vidlyftigare. Hur ofta äro vi inte bortbjudna till våra bekanta, och huru fint och aristokratiskt ha de det inte alltid. Hvarför skola vi stå efter dem? Vill man lefva med, så måste man vara som de andra. Och du kan väl inte fordra, att jag skall försaka allt umgänge och sitta hemma i min knut.

— Ja, ja, du får väl snart se, hvart det bär.
— Se så, var nu förnuftig. Der kommer Mari.

Jungfru Mari kom med en stor bricka, på hvilken hon radade kaffekoppar, assietter och glas från borden, pianot, fönstren och hvar eljest det varit plats att ställa något på. Hon hade en serviett på armen och aftorkade otåligt på den sina fingrar, hvar gång hon fick tag i ett af vin eller likör klibbigt glas. Likaså var servietten i flitig rörelse för att utplåna de mörka ringar, hvilka de våta glasen lemnat efter sig på fönst-r-poster och borddukar.

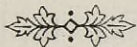

Häradshöfdingen tände en cigarr och slog i åt sig ett glas likör, från hvilket han då och då smuttade. Frun, som emellertid hjälpt till att städa undan allt och släckt ljusen i kronan och armstakarna, kom och satte sig hos honom vid bordet.

— Skål nu! sade hon, tog leende hans glas och drack litet derifrån.

Mari kom in med sopskyffel och borste.

-- Om herrskapet äro så goda och går i ett annat rum, att jag får öppna fönstren. Man kan inte lemna det så här smutsigt heller. Här måste vädras! sade hon med en släng på armen.

Det var en tidig vårmorgon. Solen sken från en molnfri himmel. Kring det ännu slumrande Helsingfors fläktade ljumma vindar. Solstrålarna återstudsade från gatornas stenläggning och husradernas väggar, glittrade på plåttaken och göto ett rosenfärgadt skimmer kring ryska kyrkans röda tegelmassor och snöhvita torntak. I esplanadernas löflösa lindar slog några bofinnar högt sina driller, allt emellanåt görande en paus, liksom förvånade öfver att få vara ensamma herrar i den präktiga planteringen.

Småningom började det sömniga skramlandet af en enstaka, sakta framskridande kärra höras från de till chausseerna ledande gatorna. Det var mjölkbuden, den dagliga torghärens lätta förtrupper, som kommo. Efter dem följde i långsamt tåg det tunga artilleriet — stock- och planklass,

hövagnar, kärror med spanmålssäckar och slag-tade kreatur, och sedan hela den öfriga kohorten. Öfver Senatstorget och längs Norra Esplanadgatan rullade de med ett tungt dån trögt och gravite-tiskt fram på gatläggningens ojemna stenar. En och annan tjock restaurationsfru, åtföljda af jung-frur med korgar på båda armarna, började dyka upp från sidogatorna och skynda nedåt tor-get, ifriga att vara de första. I samma led som dessa den matnyttiga prosans representanter ryckte blomsterhandlandenas kärror fram, fyllda med blommande rosor, callor med snöhvita kalkar, gulbruna lackvioler, gredelina heliotroper, frodiga hyacinter och vårflorans öfriga tidiga drifhusbarn, nickande och vaggande och viftande åt alla håll sin morgonhelsning vid hvarje svigtning af kärrans linealer.

När den första mjölkkärran skramlade längs Norra Esplanadgatan, vaknade Olga Berggren. Hon tog det lilla gulduret från nattduksbordet och såg på det med halfsömniga ögon. Då hon fann att klockan snart var sex, kastade hon af täcket och satte sig upp i sängen. Det kostade litet på att stiga upp redan, men hon skulle möta Möller klockan sju för att spatsera ut till Tölö park.

Med fötterna instuckna i varma filttofflor och insvept i en morgonrock af blå flanell, gick hon fram till fönstret och öppnade det, sedan hon dragit upp rullgardinen. Rummet fylldes af ljus, och den friska morgonluften strömmade in. Hon njöt en stund af den behagliga svalkan, derpå stängde hon fönstret och började göra toalett. Hon doppade en grof handduk i det fyllda handfatet och tog sitt morgonbad. Det kändes så skönt och uppfriskande, då den våta, drypande duken rörde vid de nakna, sängvarma lemmarna. Huden skälfde af en lätt rysning, men när hon hastigt gnidit den väl torr, spred sig en fin, angenäm värme öfver hela kroppen. Några hurtiga gymnastiska rörelser med armarna i krets uppåt och åt sidorna gáfvo fart åt blodomloppet och rätade upp den välbygda bröstkorgen.

Stärkt och kry klädde hon sig sedan.

Det tog ej mycken tid i anspråk. Att taga hatt och kofta på var också ett ögonblicks verk, och sedan hon åter kastat upp fönstret, skyndade hon småsjungande ned för trapporna, under tiden knäppande sina handskar och nära att råka i kollision med en tidningspojke, som kom rusande emot henne.

Möller hade de sista tiderna sett sjuk och ansträngd ut. Läkarene sade, att bröstet var angripet. Hans mor hade dött i lungsot, och han kunde lätt få samma sjukdom, om han ej skötte väl om sig. Derför hade Olga öfvertalat honom att hvarje morgon, då vädret tillät, spatsera med henne ut till Tölö park, för att der i barrskogen på höjderna andas in vårluft och helsa.

Denna morgon lät Möller något vänta på sig, och när han slutligen kom, var han mera nedslagen än vanligt. De talade endast helt litet under promenaden genom esplanaderna och längs chaussén. Hon var orolig deröfver, men ville ej plåga honom med sina frågor.

När de lemnade chaussén och veko af till Djurgården, var det som om luften känts ännu mera frisk och ren. Den egendomliga, kryddaktiga lukten från de våta gräslindorna och de mossiga sluttningarna blandade sig med ångorna från barrskogen och den sötaktiga doften från popplarna, som höllo på att skjuta ut sina hängen, till en egendomlig, upplifvande arom. Solljuset göt sig intensivt och varmt öfver höjder och dälдер, marken och skogen liksom mättade sig med växtkraft, och den slingrande vägen dammade under fötterna.

De gingo upp till venster och valde ut åt sig en solbelyst bergsklack. Här var det varmt och godt. Tätt bakom hade de skogen, och för deras blickar utbredde sig den spegelklara Tölö-viken med sockerbruket och Hesperia värdshus till höger, staden, bangården och Kajsaniemi i fonden och Alphyddans granitberg till venster.

Der syntes människor uppe på berget. Man kunde urskilja hvita mössor och röda parasoller. De samlade sig till en flock, och tonerna af en blandad kör ljödo genom parken. Det var klara, ungdomsfriska stämmor, och de klingade harmoniskt i vårmorgonens frid.

Från vägen nedanför kullen hördes hästraf och glada röster. Ett litet sällskap ridande damer och herrar blefvo synliga mellan träden. De läto hästarna gå fot för fot ett stycke, sedan satte de af i galopp, ridklädningarna och de blåa hattfloreu fladdrade, och i nästa ögonblick försvunno de vid en krökning af vägen.

På motsatta stranden hördes lokomotivet hvissla. Morgontåget satte sig i rörelse. Med sin bolmande rök, hvilken af luftdraget fördes in öfver viken, rasslade det öfver banken och försvann i klippgapet för att i nästa minut åter

synas mot skogen och försvinna med en gäll hvissling, lemnande efter sig lätta moln af ånga, som likt sönderslitna slöjor hängde kring träden.

Möller var emellertid ej i den sinnesstämning, att han kunde njuta af morgonens skönhet. Det hade på de senaste tiderna gått för honom liksom för en, som glider ned för ett sluttande plan. Krampaktigt hade han försökt hålla sig fast och hejda sitt fall, men alltid åter släppt tag. Alla beslut och löften till trots hade han spelat och åter spelat ursinnigt, hejdlöst, och för att betala spelskulderna allt mer och mer trasslat in sig i procentarenes nät.

Nu hade det kommit derhän, att han var utan räddning förlorad, om ej skyndsam hjälp kom emellan. Han hade därför skrivit till sin far, som var provincialläkare på landet, och öppet tillstått för honom sitt svindlande lif, sin skuldsättning och det förderf, som nu hotade honom, samt bedt om hjälp att kunna skaka allt ifrån sig och åter blifva en ordentlig och arbetsam människa. Det hade kostat på att för fadren blotta det lättsinne och den karaktärsslapphet, som vållat hans olycka. Men han hade ingen annan utväg. I dag väntade han svaret. Huru-

dant detta skulle blifva, visste han nog. Han kände tillräckligt sin far för att veta, att han skulle bli hulpen, hvilka uppoffringar det än skulle kosta, och att fadren ej skulle visa sig hård och bitter i sina förebråelser. Men han grämde sig blott dess mer öfver den sorg, han tillfogat honom, och hade endast en så mycket djupare känsla af sin skam.

Han insåg äfven, att det var hans skyldighet att säga allt åt sin fästmö. Det förflutna måste utplånas. Såsom det nu var, stod ett bedrägeri emellan dem. Hon trodde honom vara en annan, än han i verkligheten var, och hon bygde sin tro på framtida lycka på en grund, hvilken hon ej kände.

Detta skulle bli det svåraste steget. Men det måste tagas fullt ut, och i dag hade han tänkt göra det.

Flere gånger hade han redan ordet på tungan, men hejdade sig åter. Hon satt der så frisk och glad, så full af tilltro och lefnadsmod, att han ryggade tillbaka vid tanken på att kasta sin ruskiga historia in i detta lugna, varma själslif. Och hela naturen liksom tog hennes försvar mot honom. Allt andades lif och glädje. Vårens ny-

vaknade lust svälde i hvarje grodd, hvarje knopp, i den ångande mullen, i den gröna mossan under hans fot, tonade i fåglarnas ensliga driller och i barrskogens sus, strålade ur den blåa himlen och log ur den blänkande klara viken.

Det var honom omöjligt att tala. Han hade ej mod att ensam stå usel och föraktad midt i denna ljusa, fridfulla lefnadsglädje.

Och så blef det äfven denna gång osagdt.

Han föreslog, att de skulle gå till Alphyddan och äta frukost. Hon samtyckte, och snart suttode på den breda verandan vid ett aptitligt kaffebord. Promenaden hade stärkt matlusten, och kaffet med det färska brödet, de löskokta äggen och de fina rädisorna smakade alldeles förträffligt.

Hvad det var härligt att vara så här på tumanhand! Allt var så lugnt och fridfullt, och man kände intet af det besvärande tryck, som främmande människor alltid föra med sig. Inga nyfikna blickar, inga hemlighetsfulla hviskningar, inga elaka anmärkningar. När man var ensam så här, var det som vore man i sitt eget hem, och man trufdes så bra.

Möller hade försökt och, tack vare hans föga

djupa natur, äfven lyckats att för ögonblicket låta bekymren fara. Det skulle nog allt bli bra, tänkte han, hvarför skulle han då onödigtvis gräma sig.

Han talade om deras blifvande hem och det lyckliga lif, som de gingo till mötes, och hon berättade, hon kunde inte längre hålla det för sig sjelf, hur hon hade stigit upp en timme tidigare än vanligt under hela vårvintern och sytt på kanna mattor, soffdynor och stolbeklädnader, och att hon nu hade allt färdigt, som behöfdes för att göra hemmet riktigt fint och treffigt. Alla deras vänner, som kommo till dem, skulle genast se, att det var ett hem, der två lyckliga, glada och arbetsamma människor bodde.

Han såg bort. Alla dessa ohyggliga spelnetter med sin feberaktiga spänning, sitt champagnerus, sin kropp och själ förtärande öfveranstängning stodo åter för hans ögon. Hon hade suttit uppe och arbetat, för att bygga på deras hem, medan han, — — åh! han kunde inte tänka derpå.

Ett litet bibliotek skulle hon genast från början skaffa sig, fortsatte hon vidare, men bara goda böcker. Inte mycket romaner, och i ingen händelse några sådana, som bara rörde sig kring

obehagliga och upprörande saker. Och så några goda vetenskapliga verk, sådana, som äro hållna i lätt stil. Han skulle hjälpa henne att välja. Och så skulle hon hafva ett bokskåp i antik stil, ett sådant der stort skåp, som ser så lärdt och intressant ut.

Sålunda sutto de och talade om framtiden, hon med glädje och ifver, han med en känsla, som om han hållit glödande kol i sina händer. På hemvägen gingo de ännu och pratade om samma sak. De skulle, menade hon, alla somrar flytta ut till ett torp i skären, för att han skulle riktigt kunna sköta om sin helsa. Der skulle de göra långa promenader, alldeles som nu, lefva ett verkligt skogslif och återvända till staden friska och starka som björnar.

Glad, vacker och varm som sjelfva vårmorgonen gick hon der vid hans arm, och när de skildes vid hennes hem, sprang hon efter en hjertlig handtryckning lätt och smidigt uppför trapporna. Han stod qvar och lyssnade, till dess han hörde henne ringa och tamburdörren öppnas och åter stängas. Sedan gick han långsamt hem till sig.

På hans bord låg det väntade brevet från fadren.

Det var som han trodde.

Fadren var djupt bekymrad och nedtryckt öfver den sorg han bragt öfver hans gråa hår, men utfor ej i några häftiga förebråelser. Pengarna skulle han få. Tjugufemtusen mark voro visst en stor summa, men fadren skulle taga lån på egendomen. Ledsamt var det med systrarna. Han hade tänkt låta dem komma till Helsingfors nästa vår för att utbilda sig i språk, men det kunde nu inte bli af. Hoppades, att detta skulle vara en sträng varning och lärdom för lifvet, samt att han nu skulle blifva en annan människa.

Utom sig af glädje och rörelse kysste Möller fadrens bref. Han skulle visa, att han var värdig en sådan kärlek och uppoffring, han skulle återvinna fadrens aktning och goda tanke och genom allvar och arbete godtgöra hvad han felat.

Nu kände han sig äfven hafva mod att yppa allt för sin fästmö. Han tog på sig för att genast gå till henne. Då föll hans blick på porträttet på skrifbordet. Nej, han kunde inte stå för dessa ögon sådan han var. Om de blott inte vore så säkra och lugna! De sågo en ju rätt in i själen.

Han beslöt att skriva, det skulle blifva mycket lättare.

På eftermiddagen skickade han ett stadsbud med brefvet.

Hvad skulle hon säga, när hon nu fick veta, att han efter den der aftonen hos Storm, då han hade förlorat tretusen mark, tillbragt vintern och våren i nästan oafbrutet spelrus — att det var detta, men ej ett strängt arbete, som undergrävt hans helsa — att han spelat bort närmare trettio-tusen mark, d. v. s. en hel förmögenhet — att han, gripen af ånger, gjort löften dem han ej haft karaktärsstyrka nog att hålla — och att han dolt allt detta för henne. Skulle hon förlåta honom och skulle hon sätta tro till hans löfte att nu blifva en annan människa?

Dessa frågor brände i hans hjerna. Ångestsvetten rann längs tinningarna och ryggen. Han steg upp, gick oroligt af och an i rummet, satte sig åter, för att efter några ögonblick igen stiga upp. Slutligen gick han ut att gå; kanske skulle det lindra. Men han hade ej heller ro att länge vara ute.

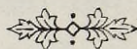
Slutligen kom stadsbudet med svaret.

Han öppnade brefvet. Han kände, hur blo-

det steg honom mot tinningarna och pannan.

Han kunde knapt tro sina ögon. Hon förlät honom. Han var ju hennes allt på jorden, skref hon, hur skulle hon kunna svika honom för så litet! Hans löfte att ej spela mer var henne nog. Och hon visste ju, att han älskade henne. Detta betydde för henne mer än allt annat.

Storm hade fått en till fabrikör Frisk utfärdad skuldsedel på tiotusen mark uppsagd till betalning.

Slaget kom oväntadt. Frisk hade, då han en afton vunnit denna summa af Storm, begärt skuldsedel på densamma, men lofvat att ej utkräfva summan. Spellyckan kunde ju vända sig, och då skulle skulden qvittas. Men en förbindelse måste han för ordningens skull få. Han betalade sjelf kontant sina förluster, och då var det ju ej obilligt, att han fick någon säkerhet.

Och så hade Storm utfärdat en i laga form affattad och bevitnad skuldsedel, stäld på fjorton dagars uppsägning. Det var denna skuldsedel, som nu var uppsagd till betalning.

Han gick genast till Frisk för att be om anstånd.

Med oroliga steg skyndade han uppför trap-
porna till det ståtliga stenhuset. Han måste
stanna en stund utanför tamburdörren för att
hemta andan, innan han drog i den blankpolerade
messingsringknappen.

På hans ringning öppnade en tjänarinna dör-
ren och bad honom stiga in; fabrikören åt frukost
och skulle komma genast.

Han inträdde i ett stort, vackert möbleradt
rum. En grön matta betäckte hela golvet, och
möblerna voro beklädda med grön schagg. För
de tvenne fönstren hängde gröna gardiner i tunga
veck och gjorde det mot norr belägna och der-
för något dunkla rummet ännu mörkare. Tvänne
väldiga bokskåp voro fulla med böcker, de flesta
i eleganta band, men äfven åtskilliga oinbundna.
Han kunde genom glaset se, att de ej voro upp-
skurna.

Mellan bokskåpen hängde en dålig oljetrycks-
tafla, föreställande Kleopatra, då hon låter ormen
bita i hennes blottade bröst. Midt emot hängde
fabrikörens eget porträtt i bred förgylld ram, tyd-
ligen måladt af någon nybörjare. Öfver skrif-
bordet med dess präktiga skrifttyg af hvit marmor
och brons fans ännu en stor oljetryckstafla med ett

naket fruntimmer, till hälften döljande sig bakom en ljusblå gardin. På bordet framför soffan, hvilket var betäckt med en i tjocka veck ända till golvet nående duk, låg en hög med tidningar. Genom en halföppen, mindre dörr syntes en tvättkommod med hvit marmorskifva och spegel med förgyld ram.

Efter en stunds väntan kom fabrikören.

— Se, är det bror! sade han med ett förbindligt, affärsmessigt leende, bad honom sitta ned och bjöd en cigarr, som Storm äfven tog.

— Du har sagt upp min skuld, började Storm, sedan han rökt några tag. Men vi kommo ju öfverens, att den skulle få stå till längre fram.

— Javisst, sade Frisk, i det han skar spetsen af en cigarr och långsamt tände den — javisst, men jag kan inte hjälpa det. Jag är i behof af pengar och kan inte vänta. Summan är ju så liten, tillade han, i det han drog eld på en ny sticka och tände cigarren bättre, den kan du nog lätt anskaffa.

— Omöjligt! Hur skulle jag kunna det? sade Storm.

— Du har ju kunnat förr, menade Frisk likgiltigt.

— Men just därför kan jag inte nu.

— Så du pratar.

— Fan anamma, jag säger ju —

— Nå nå, nå nå, du skall inte bli så häftig, sade Frisk med förekommande vänlighet. Hvad betyder det för dig att få ihop tiotusen mark! Om några dagar kan du ju dessutom vinna dem igen.

— Det är lätt att säga, men —

— Jag reser i morgon till Petersburg på ett par veckor i affärer. När jag kommer derifrån, måste jag ha summan.

— Du vill således inte ge uppskof?

— Det är alldeles omöjligt, huru gerna jag —

— Adjö!

— Adjö! adjö!

Skärande tänder af raseri gick Storm ifrån honom, utan att räcka hand till afsked och utan att se på honom.

— Den förbannade skojarn, mumlade han, då han gick utför trapporna; om jag helst kunde slå armar och ben af honom.

Utkommen på gatan tog Storm en isvoschik och lät köra sig till löjtnant Grendal. Han fick

ej råka honom. Löjtnanten hade kommit sent på morgonen hem och sof ännu, sade jungfrun.

Derifrån for han till Arnold. Denne hade, liksom Grendal, så många gånger vunnit af honom betydande belopp, att han helt visst nu skulle hjälpa, tänkte Storm. Men han möttes af en axelryckning och ett beklagande nej — ondt om pengar — stora utbetalningar för ögonblicket — med nöje en annan gång — mycket ledsamt, men det kunde inte hjälpas.

När han efter ett par timmar åter for till Grendal och äntligen fick råka honom, erhöll han ungefär samma svar.

Han var i högsta ångest och visste ej mer, hvart han skulle vända sig. Hos de flesta af stadens procentare häftade han för så stora summor, att de ej vidare vågade riskera något på honom, oaktadt han erbjöd sig att betala huru hög ränta som helst.

Kanske skulle Frisk ändå inte gå till ytterligheter; när han såg, att det var rakt omöjligt att skaffa pengar, så skulle han nog låta tala vid sig, tänkte han.

Men han bedrog sig. När betalning ej följde

efter uppsägningen, sökte Frisk ut sin fordran vid rådsturätten.

Den kredit, Storm hittills lyckats hålla uppe, var nu ohjelpigt förlorad. De vexlar, som förföllo i bankerna, fick han ej mer omsätta, och procentarene skyndade att påminna om, att de på förfallodagarna ovilkorligt måste få sina pengar.

Det återstod för Storm ej annat, än att lemna in ansökan om konkurs.

Frun var alldeles utom sig. Konkurs! En sådan oerhörd skam. Hvad skulle alla deras bekanta säga. Hon kunde ej öfverlefva det — kunde ej visa sig för någon människa. Det var ju någonting förfärligt.

— Vi ha lefvat öfver våra tillgångar. Det kunde inte gå annorlunda. Jag sade ju det förut, sade Storm. Vi få lof att finna oss deri.

— Aldrig, aldrig! skrek hon. Det är du som ruinerat oss med ditt evinnerliga spel.

— Och du med dina toaletter och bjudningar, svarade Storm i samma ton.

— Hvad jag är olycklig, snyftade frun och kastade sig ned i soffan. Mamma! Mamma! Om du hade vetat detta.

Snyftningarna blefvo krampaktiga. Hela

hennes kropp skakades och hon var nära att
qväfvast.

Storm sprang till sängkammaren efter en flaska eau de Cologne, hvarmed han fuktade hennes tinningar. Då han såg huru våldsamt hennes bröst arbetade, öppnade han klädningen och den spändt tillsnörda korsetten samt gned hjerttrakten med sin i eau de Cologne fuktade hand.

— Seså, lugna dig nu, kära, älskade Klara, bad han med smekande stämma. Lugna dig för Guds skull. Inte är det så farligt, som det ser ut. Gråt inte mera nu. Vi skola bära motgången tillsammans i kärlek och försakelse. Vi ha ju hvarandra, hvad bry vi oss då om hela världen.

— Låt mig vara! snyftade hon, vände sig bort och höll med ena handen ihop klädningslifvet . . . Lemna mig i fred . . . Jag kan inte mera visa mig för någon menniska. Hvad skola våra bekanta säga? . . .

— Det har ju händt så mången. Och olyckan är ingen skam. När det väl är öfver, blir allt som förr — ja, till och med mycket bättre. — Sansa dig nu. Var nu min förståndiga Klara.

Men hon lät ej trösta sig. Hon gick in i

sängkammaren, stängde dörren efter sig, så att det skrälde, och kastade sig framstupa öfver sängen.

Det var svåra dagar som nu följde.

All egendomen i boet tecknades upp och värderades. Möbler, husgeråd, duktyger, säng- och gångkläder, fruns hela dyrbara garderob, hennes fina, broderade, spetskantade linnekläder, pianot, alla hennes smycken, af hvilka många varit gamla familjeklenoder i hennes mors släkt, gulduret, som hon fick af modren vid sin konfirmation — allt måste förtecknas och upptagas bland boets tillgångar för att i sinom tid gå under klubban till den mestbjudande.

Hon gick som en vålnad omkring i detta hem, der ingenting mer tillhörde henne. Soffan, i hvilken hon satt, tallrikarna, på hvilka hon åtskeden, som hon förde till sin mun, sängen, i hvilken hon sof, voro ej längre hennes, och hon tyckte ständigt, att de påminte henne derom. Det hade kommit öfver dem liksom något främmande, kyligt, något som sade: rör oss ej.

Det marterade henne att dagligen och stundligen se för sina ögon detta vackra hem, utan att kunna frigöra sig från den förfärliga tanken,

att det inom kort skulle vara skingradt som en hög agnar för vinden. Hur lifligt kom hon ej ihåg, med hvilken glädje och beundran hon första gången såg det färdigt ordnadt, så fint och poetiskt och löftesrikt. Hur allt hade vänligt lett emot henne, talande om föräldrarnes uppoftande kärlek ock väninnornas välvilja. Hur hon hade tyckt, att det var härligt att lefva, och hur hon kände sig lycklig.

Det var nu sex år sedan dess. Föräldrarne hade varit döda i tre år, och ej blott det lilla de lemnat efter sig i arf var förstördt, utan äfven hemmet, som de skänkt henne och gjort så godt och präktigt, skulle nu snart gå samma väg. För att göra olyckan ännu större hade hennes man börjat vårdslösa sig. Han var mest borta och kom ofta drucken hem. Hon kunde ej förstå, hur han ej hade någon känsla för hennes sorg; när hon gret, blef han otålig, eller tog han på sig och gick ut. Men kanske kunde han inte se henne sörja; han hade ju en så vek natur. Och huru hade inte hennes väninnor förändrat sig! Det låg ett visst nedlåtande i deras sätt mot henne, som kändes bittert förödmjukande; det var som om de ansett henne vara en befläckad person, med hvilken man um-

gås endast af medlidande, utan att man ändå alldeles kan dölja sitt obehag.

Storm satt dagarna igenom på operakällaren. Der fann han alltid en samlad krets goda kunder kring bordet under arkaden mest till venster. De kommo dit med aldrig svikande punktlighet, drucko det ena glaset scherry efter det andra, till dess det blef tid att gå hem och äta middag, kommo sedan åter på qvällen och reqvirerade sin tuting. Det gick jemnt som ett urverk. I början satt Storm blott någon stund hos dem, men småningom dröjde han allt längre och längre. Scherry blef ett behof för honom; det dåsiga rus, den gaf, kändes så angenämt. Han brydde sig ej om att ge akt på hur mycket han drack, isynnerhet som det än var den ena, än den andra vännen som bjöd. Han visste, att han skulle finna blekhet, tårar och förebråelser hemma. Då var det så godt, att man var en smula dåsig och slapp — då fäste man sig inte så mycket dervid. Småningom började han äfven dröja borta öfver middagen, och då han kom hem på aftonen, hade han svårt att hållas i droschkan.

En gång hade han gått ut på qvällen och kom ej hem på ett helt dygn. Frun, som var i

en dödlig ångest, skickade då till operakällaren för att söka honom.

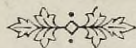
Han var ej der, hette det; han hade på natten farit bort med några andra — hvart, visste man ej.

Sent på aftonen kom han slutligen, så drucken, att han knapt kunde stå på benen.

— Hvar i Guds namn har du dröjt så länge? Jag har varit i en sådan dödlig oro, sade häradshöfdingskan, då hon öppnade tamburdörren.

Sludrande på målet svarade han, med tydligt bemödande att se obesvärad ut:

— Jag ... har ... va ... arit hos ... e ... en kamrat ... ö ... öfver ... natten.

Möllers bröstsjukdom hade i oroväckande grad tilltagit. Läkarene tillrådde honom att oförtöfvadt resa till Medelhafskusten för att undvika den kyliga våren och försommaren. När det blefve för varmt der nere, borde han bege sig upp till någon kurort i alperna. I händelse han mot hösten kände sig fullkomligt återställd, skulle han få komma hem; i motsatt fall var det nödvändigt, att han stannade öfver vintern i södern.

Resan blef då besluten, fadren bestyrde om att han fick ett lån, och med första ångbåt, som afgick till Lybeck, var han på väg till södern.

När ångbåten lagt ut från kajen, skyndade Olga, ej utan svårighet banande sig väg genom den med hattar och näsdukar viftande folkmassan på stranden, upp till Ulrikasborgsbergen. Der stod hon och såg, hur ångaren majestätiskt styrde

ut till hafs och småningom försvann vid horisonten, så att till sist endast ett svagt rökmoln i fjerran betecknade dess väg.

Dagen var kylig och mulen. Tunga regnmoln hängde öfver sjön. Hon frös, der hon stod på berget i sin tunna vårkappa. En känsla af sorg och beklämning hopsnörde hennes strupe. Ångbåten, som styrde dit ut mot den blygrå horisonten, förde med sig det som hon hade kärast på jorden. Ensam, som hon stod här och såg efter honom, skulle hon känna sig i lifvet, om hon förlorade honom. Hur kom ej denna känsla af ensamhet öfver henne redan nu, fastän det blott gälde en skilsmessa på några månader!

När ångfartyget ej mer kunde tydligt urskiljas, vinkade hon ännu en gång farväl och började sedan långsamt vandra hemåt.

Vid Medelhafskusten stod naturen i vårens yppigaste fägring, och blomsterdofter fläktade kring bantåget, som förde Möller till Nizza. Här andades allt hälsa, lif och skönhet, och äfven han kände inom kort hur krafterna med hvarje dag återkommo.

Liksom alla resande använde Möller sin tid till att besöka de på någon timmes väg från Nizza belägna härliga småstäderna. Så hamnade han en dag äfven i Monaco med dess perla af modern trädgårdskonst, det sydländskt yppiga Monte Carlo.

Hur allt här var skönt och félikt! Utan att tröttna vandrade han hela timmar längs de terassformiga afsatserna, förenade medelst trappsteg af snöhvit marmor. Han lutade sig mot stenballustraderna, garnerade med vaser, i hvilka växte taggig aloe, eller satte sig under en grupp palmer, hvilkas kronor sakta vajade för de ljumma vindarna. Han lät sin blick hvila på den tropiska växtprakt, som mötte ögat öfverallt, på de hvita marmorstatyerna i det dunkelgröna löfverket, på de röda, hvita, blå vårblommorna vid kanten af de med rosenröd sand betäckta, putsade gångarna. Eller också såg han ut öfver hafvet, det i underbara skiftningar ända till djupaste purpur och ultramarin strålande Medelhafvet, hvars lugna vågor med ett taktmessigt, söfvande sorl sakta somnade på strandens bädd af hvitskimrande stenar. Tröttadt af ljuset, glansen och färgerna, hvilade ögat sedan gerna på de grå alperna,

hvilka likt en skyddande mur slöto sig tätt kring detta jordiska paradiset.

Från palatset, som reste sig på den öfversta terassen, ljöd orkestermusik. Det var den dagliga konserten, som började. Han lockades af tonerna och trädde in i en konsertsal, så dyrbar och luxuriös, som kanske ingen annan i världen, likasom också orkestern var den bästa han någonsin hört. Mellan afdelningarna i programmet promenerade han i den praktfulla vestibylen och betraktade de eleganta damerna och herrarne, hvilka strömmade in i, de i samma hus belägna spelsalarna. Stackars dårar, tänkte han, hur leende gå de ej sitt förderf tillmötes!

När Möller åter efter ett par dagar besökte Monaco, tyckte han det kunde vara intressant att se, hur man spelade. Sedan han för byråpersonalen vid ingången till spelsalen uppgifvit sitt namn, sin nationalitet och det hotell, der han bodde i Nizza, hvilket allt uppskrefs i en stor bok, erhöll han ett inträdeskort. Han aflemnade det åt en i lysande livré klädd lakej, som dervid öppnade dörren och lät honom passera.

Han inträdde i en hög, rikt målad och förgyld, med nästan idel spegelväggar försedd sal,

som genom eleganta kolonner var afdelad i tvenne delar. Klockan var litet öfver två på dagen och spelet hade nyss begynt. Man spelade vid fem med grönt kläde beklädda bord. Kring dessa trängde sig damer och herrar af alla nationaliteter, ifriga att försöka sin lycka. Alla stolarna voro upptagna, och bakom dem stod som en tjock mur en tätpackad flock af vinningslystna, hvilka sträckte sig öfver de sittandes hufvuden för att lägga ut sin insats eller inhösta sin vinst. En nästan graflik tystnad rådde, afbruten blott af croupierens eller spelföreståndarens uppmaning: faites le jeu, messieurs! elfenbenskulans surr i ruletten och guldets magiska klang.

Det låg någonting af feber och ångest i denna tystnad. Rulettens sakta surrande var som den rosslande andedrägten af en dödssjuk.

Han gick från bord till bord och betraktade de spelande. Han såg hur högar af guld förlorades eller vunnos med den likgiltigaste min i verlden, som hade det gäلت ett lappri blott. Andra visade den lifligaste glädje vid äfven en obetydlig vinst, och somliga, som förlorade och åter förlorade, och för hvilka det gälde måhända en hel förmögenhet, stirrade dödsbleka framför sig.

Vidpass hälften af de spelande voro fruntimmer, äldre och yngre. Han stod strax bakom en, som det tycktes, förnäm dam, hvilken förlorade den ena stapeln guldmynt efter den andra. Hennes dotter, en ung, bildskön flicka, stod bredvid henne, knyckte upprepade gånger i hennes klädning och hviskade med bedjande stämma: mamma, mamma, kom bort nu redan!

Det föreföll honom ohyggligt allt detta, men dock tillika så lockande. Hur föga tur behöfdes det ej för att i en handvändning samla in klingande guldmynt i mängd! Han såg unge män, som vunno oupphörligt, först mindre summor, sedan tusenfrancssedlar. Det måste dock kännas egendomligt att vinna så der. Tänk, om han hade tur, kunde han på några timmar bli skuld-fri, slippa hela denna börda, som nu tryckte honom och som skulle komma att trycka honom hela hans lif.

Men han hade tyvärr lofvat sin fästmö att aldrig mer spela kort. Kort — ja — ja väl —, men detta var ju något helt annat. Och likväl, spel som spel. Nej! han hade inte rätt der-till, så frestande det ock var. Men hon hade ju ej tagit så illa vid sig. Säkert skulle hon

låta honom försöka en gång, om hon nu vore här.

Och så gick han från bord till bord och såg på spelet och lyssnade på guldets lockande klang. Det borde inte vara svårt, tyckte han, att spela med beräkning, så att man kunde vara nästan säker på att vinna. Blott man ej förifrade sig. Det var just det, som var det svåra.

Tänk om, han på skämt skulle sätta ut ett femfrancstycke. Det var ju inte att spela. Han blef ju ej fattigare, om han förlorade det. Och det var ju detsamma, om han drack upp den lilla summan i vin eller lät den gå på ruletten. Det vore så treffligt att försöka, om man hade tur.

Och så lade han ut myntet på en nummer, som gaf dubbel vinst — och vann. Engång till. Han vann åter. Hans femfranc hade vuxit till tjugufem. Nu lade han ut alltsamman — och förlorade.

Det var dumt, tänkte han; han borde tagit bort en del af vinsten och ej riskerat allt.

Varm af spelet, som hade satt hans nerver i rörelse, lemnade han spelsalen och gick ut i det fria. Han promenerade några slag ute på terrasserna, men naturens öfverväldigande skönhet

nästan plågade honom. Han kände med sig, att han gjort något som var orätt, föraktligt. Ett bantåg kom rasslande längs stranden. Han skyndade ner till perrongen, löste sig biljett och återvände till Nizza.

Det dröjde ett par dagar innan han åter for till Monaco. Såväl damerna som herrarne på det hotell, i hvilket han bodde, voro der så godt som dagligen och talade nästan ej om annat än spelvinster och förluster. Det var spelfeber i luften, en smygande, förrädisk feber, som trängde in i hans blod, bragte pulsarna att slå och brände hjernan. I doften från Nizzas rosor, från violerna och heliotroperna, i det skimrande hafvets glans, i palmernas vajande kronor, i det underbara solljuset öfver stadens hus, gator och trädgårdar — i all denna sydländska, vekliga prakt skimrade guldglansen från spelbanken igenom som en förförisk, lockande grundton.

Han kunde ej längre motstå frestelsen, och en dag satt han åter vid det gröna bordet för att pröfva sin lycka. Han vann åter i början, och som han nu var försiktig, lemnade han bordet med en liten vinst.

Den gången andades han lättare. Det var

ju ändå inte så farligt, blott man såg upp. I alla fall var det ju ett ganska oskyldigt nöje, då man inte hade en hel förmögenhet att förlora. Några femfrancs stycken voro ju i alla fall inte hela världen; äfven om man förlorade dem. Han var nu åter upplagd att beundra Monte Carlos härliga anläggningar. Nog var detta ett paradys, sådant intet annat ställe på jorden kunde uppvisa.

En dag vågade han göra en något större insats. Han förlorade. En gång till, kanske skulle han vinna tillbaka sin förlust. Åter svek lyckan honom. Han fördubblade insatsen; en gång måste han väl vinna. Förgäfves. Det susade för hans öron och händerna darrade. Han fyrdubblade sin insats. En enda träff skulle återge honom allt. Och den måste ju komma. Ingen kan förlora ständigt. Ångestsvetten pressades fram på hans panna, och han följde med återhållen andedräkt och giriga blickar hjulets kretsrorelse.

Inom ett par timmar hade han spelat bort sin halfva reskassa. Han hade ej mera pengar på sig.

Han gick ut. Det var redan skumt. Ingen rörde sig mer på de ensliga gångarna. Han knäpte upp rock och väst, han tyckte, att han var

nära att qväfvas. Under några lummiga accacier stod en soffa. Han satte sig ned på den, böjde ansigtet i sina händer och gret bittert. Fästmän, fadren och syskonen stodo för honom med bleka, sorgsna, förebrående drag. Åh, han kunde inte bära detta, han kunde inte. Aldrig skulle han kunna möta deras blickar, inte för allt godt i världen skulle han vilja åter stå inför dem som en föraktlig, karaktärslös varelse.

Då han följande morgon trött och förstörd kom ned i hotellets läserum och ögnade genom tidningarna för dagen, föll hans första blick på en med stor stil tryckt notis. Det var åter en af dessa uppskakande tilldragelser, som höra till ordningen vid spelhelvetet i Monaco.

En ung man hade skjutit sig på en soffa utanför spelhuset, efter att hafva förlorat hela sin förmögenhet.

Allt detta angrep Möllers nervsystem. Han sof oroligt och drömde nätterna igenom om spel, guldhögar och den så sorgligt omkomne unge mannen. Ibland tyckte han i drömmen, att det var han sjelf, som låg der med ett litet rundt hål i pannan under accaciahäcken på den af daggen fuktiga sanden — så svalt — så fridfullt — borta från all oro, ånger och förtviflan. Åh, hur det

kändes skönt och godt! Men så vaknade han plötsligt och låg långa timmar sömnlös. Då jagade bittra tankar hvarandra i hans hjerna och en modlös förtviflan tyngde på hans bröst. I sina bref till sin fästmö och de sina försökte han väl anslå en glad och förtröstansfull ton; men hans sinnesstämning skymtade mot hans vilja fram ur brefven och fyllde de hemmavarande med bekymmer. Deras bref, och isynnerhet Olgas, andades sedan den ömmaste oro, och detta ökade blott den pinsamma känslan i hans bröst.

Måne hon skulle förlåta honom, om han åter en gång öppet bekände för henne sin svaghet, bekände, att han ej kunnat motstå spelets frestelse och det förledande hoppet att utan möda och ansträngning förvärfva penningar? Skulle hon våga lita på hans karaktärsstyrka i lifvets vexlande skiften? Vågade han det ens sjelf? Hade han ej visat prof på den uslaste och föraktligaste svaghet? Och sådan han var, skulle han för hela lifvet våga fångsla henne vid sig. Hvilken säkerhet hade han väl för, att ej hans lif skulle sluta i elände — och i detta skulle han vilja draga henne med sig? — Nej. Det vore nedrigt, vore skurkaktigt. Så lågt var han ännu inte sjunken.

Förlusten af pengarna grämde honom. Äfven om han ej behöfde stanna öfver vintern ute, så hade de nog väl behöfts att ställa i ordning och pryda hemmet. Denna förbannade spelbank, hur gerna skulle han ej velat göra ett gapande hål i dess kassa! Åh, det skulle kännas skönt att lära dem, hvad det vill säga att förlora.

Om han helst skulle återvinna, hvad han förlorat. Det var ju ej sina egna pengar han spelat bort; det var medel, som han lånat och för hvilka hans far iklädt sig ansvaret. Att förstöra dem var liktydigt med stöld — stöld från sin egen far! Och detta hade han gjort! Han var alls ej bättre än en tjuf och bedragare.

Hur lätt det gick för somliga att vinna betydande summor! Der kom en dag ett par af hotellgästerna tillbaka från Monaco helt glada och uppslupna. De bjödo på middag med champagne. De hade för fjerde gången vunnit ett par tusen francs hvar och sände genast största delen af vinsten hem, för att ej råka i frestelse att spela bort den.

Efter middagen gjorde de en utfärd i vagn, i hvilken de äfven inbjödo Möller att deltaga. På stadens elegantaste restaurant dracks åter cham-

pagne, och sedan beslöts att man skulle göra sällskap till Monaco.

Aftonen var härlig. Luften var mättad med värme och blomsterdoft. Fullmånengöt hela floder af glittrande silfver öfver Medelhafvets sakta vaggande vågor, hvilka med ett dämpadt, suckande ljud kommo ända fram till banvallen, längs hvilken tåget ilade hän till den fagraste vrå af Europas paradis, der ormen med de guldglänsande ögonen ligger lurande under palmer och accacior.

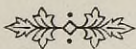
Om han ännu för sista gången skulle försöka sin lycka. Han var nu engång en förlorad meniska. Men om han vann, så kunde han igen ha något att hoppas af framtiden. Endast på detta sätt hade han en möjlighet att åter kunna godtgöra allt. Och han måste slutligen vinna, han var fullt öfvertygad derom. Sedan skulle han aldrig spela mer, aldrig i lifvet. Blott denna enda gång ännu. Hans far och fästmö skulle nog förlåta honom, likasom de gjort det förra gången. Och det var ju i alla fall hans skyldighet att försöka få sina pengar tillbaka. Det var den enda utvägen att existera.

Från hotellet i Nizza, der han bodde, under rättades stadens polismyndigheter några dagar

derefter, att „en ung man, Carl Möller, från Helsingfors i Finland (Ryssland)“ ej återvändt till hotellet och att man fruktade någon olycka. Polisen infann sig genast, och vid visitationen af hans rum fanns i en bordslåda en summa penningar, motsvarande hvad som var obetaladt på hotellräkningen, en tom fotografiram, några visitkort med den försvunnes namn, ett par franska böcker och en kappsäck med något linnekläder, hvilket allt förseglades med polisens sigill.

Vid anställda efterforskningar i Monaco kom ingenting annat i dagen, än att namnet Carl Möller fanns inskrifvet i spelsalens främlingsbok senast dagen innan han sista gången var sedd på hotellet.

3.11.1936

